

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.012.06.2022

**Pan
Daniel Putkiewicz
Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno
ul. T. Kościuszki 5
05-500 Piaseczno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/22/083 – Prawidłowość naliczania i egzekwowania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi
w wybranych gminach województwa mazowieckiego**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy Piaseczno ¹ , ul. T. Kościuszki 5, 05-500 Piaseczno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Putkiewicz, Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno ² od 20 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Naliczanie opłat z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi. 2. Egzekwowanie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 (I połowa), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Magdalena Raczkowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr: LWA/97/2022 z dnia 31 maja 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 1)

¹ Dalej: Urząd lub Gmina.

² Dalej: Burmistrz.

³ Dz. U z 2022 r. poz. 623 , dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Gminie Piaseczno w latach 2020-2022 prawidłowo przygotowano projekty uchwał określających zasady funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym m.in. metody ustalania opłaty i wysokość stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o których mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵.

Opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁶ od nieruchomości zamieszkałych uzależniono od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość tj. przyjęto metodę określoną w art. 6j ust. 1 pkt 1 ucpg. Miesięczne stawki opłaty⁷ nie przekraczały maksymalnych stawek za gospodarowanie odpadami komunalnymi określonych w art. 6k ust. 2a pkt 1 i ust. 3 ucpg.

Pozyskane w latach 2020-2021 dochody z gospodarowania odpadami komunalnymi w łącznej wysokości 70 939,2 tys. zł (31 953,3 tys. zł w 2020 r., 38 985,9 tys. zł w 2021 r.) nie wystarczały na sfinansowanie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami, które wyniosły 81 715,7 tys. zł (38 799,5 tys. zł w 2000 r., 42 916,2 tys. zł w 2021 r.). Ze środków własnych Gminy sfinansowano koszty w łącznej wysokości 10 824,3 tys. zł, w tym w 2020 r. – 6 859,2 tys. zł (17,7%), w 2021 r. - 3 965,1 tys. zł (9,2%).

W Urzędzie podejmowano działania w celu zweryfikowania poprawności danych wykazanych w deklaracjach o wysokości opłaty oraz zidentyfikowania osób zobowiązanych do ponoszenia tych opłat. Monitorowano terminowość wnoszonych opłat, a w przypadku ich braku podejmowano działania, w celu ich wyegzekwowania. Na koniec 2021 r. zaległości z tytułu opłat wyniosły 5 396, 2 tys. zł i w porównaniu do 2020 r. uległy zmniejszeniu o 10,2% (5 946,8 tys. zł). W 2021 r. w porównaniu do 2020 r. nastąpił spadek zaległości nie objętych czynnościami egzekucyjnymi z 89% (5 293,0 tys. zł) do 75% (4 072,5 tys. zł).

Postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie zaległości z tytułu opłaty prowadzono prawidłowo.

Stwierdzone nieprawidłowości w szczególności dotyczyły:

- przeznaczenia 85,2 tys. zł dochodów z opłat na sfinansowanie wynagrodzenia osoby zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia realizującej zadania nie związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- zawarcia trzech umów zlecenia w warunkach umowy o pracę, określonych w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁸,
- przewlekłości w podejmowaniu działań zmierzających do egzekwowania zaległości z tytułu opłat,
- nierzetelnego monitorowania zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1297, ze zm., dalej: ucpg.

⁶ Dalej: opłata.

⁷ Uchwała nr 102/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. obowiązująca do 30 września 2020 r. i uchwała nr 579/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r. obowiązująca od 1 października 2020 r. nadal, dalej: uchwała w sprawie opłat.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 1510, ze zm., dalej: k.p.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Naliczanie opłat z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi

Opis stanu
faktycznego

1.1 Uwarunkowania prawne i organizacyjne w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy

1. W okresie objętym kontrolą Rada Miejska, zgodnie z art. 6k ust. 1 pkt. 1 i 2 ucpg, na podstawie projektów przedłożonych przez Burmistrza podjęła uchwały w sprawie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁹.

Do 31 stycznia 2020 systemem gospodarowania odpadami objęto właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych. Od 1 lutego 2020 r.¹⁰ z gminnego systemu gospodarki odpadami zostały wyłączone nieruchomości niezamieszkałe¹¹, domki letniskowe¹² i nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

(akta kontroli tom I str. 97-102, 108-118, 229)

Burmistrz wyjaśnił, że powodem wyłączenia była nowelizacja ucpg w zakresie maksymalnych stawek opłat od pojemników/worków, które nie pokryłyby kosztów funkcjonowania systemu oraz umożliwienie właścicielom nieruchomości niezamieszkałych skorzystania z systemu w dowolnym czasie.

(akta kontroli tom II str. 100-111, 198-214)

Gmina zobowiązała właścicieli wyłączonych nieruchomości do podpisania indywidualnych umów na odbiór odpadów z firmą posiadającą wpis do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Burmistrza i utworzyła ewidencję zawartych umów aktualizowaną danymi pochodzącymi z kontroli przeprowadzanych przez Wydział Gospodarki Odpadami przy współpracy ze Strażą Miejską oraz informacjami od firm odbierających odpady.

(akta kontroli tom I str. 150-151, 157-160, tom II str. 198-205)

Rada Miejska dla nieruchomości, na których znajdowały się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe¹³ ustaliła roczną ryczałtową stawkę¹⁴ w wysokości zgodnej z art. 6j ust. 3b ucpg tj. 280 zł, jeżeli odpady zbierano i odbierano selektywnie i 560 zł jeżeli nieselektywnie. Dla nieruchomości niezamieszkałych, stosownie do art. 6j ust. 3 ucpg – miesięczną opłatę stanowiącą iloczyn zadeklarowanej liczby pojemników/worków przeznaczonych do zbierania

⁹ a) Nr 102/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty za pojemnik o określonej pojemności oraz ryczałtowej stawki za rok od domku letniskowego lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, zmieniona uchwałami: Nr 217/IX/2019 z dnia 15 maja 2019 r., Nr 422/XVII/2019 z dnia 11 grudnia 2019 r., b) Nr 579/XXVII/2019 z dnia 15 lipca 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty za pojemnik lub worek o określonej pojemności przeznaczony do zbierania odpadów komunalnych, zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują rodziny wielodzietne oraz właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej kompostujących bioodpady, zmieniona uchwałami: nr 607/XXVIII/2020 z dnia 26 sierpnia 2020 r., nr 640/XXX/2020 z dnia 14 października 2020 r., nr 1064/LII/2020 z dnia 25 maja 2022 r.

¹⁰ Uchwała nr 422/XVII/2019 z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany uchwały nr 102/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty, stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności oraz ryczałtowej stawki za rok od domku letniskowego lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe zmieniona uchwałą nr 217/IX/2019 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 15 maja 2019 r.

¹¹ Na których prowadzona była działalność gospodarcza.

¹² W Gminie na dzień 31 maja 2022 r. opodatkowanych podatkiem od nieruchomości było 523 budynków letniskowych, na 31 grudnia 2021 r. – 525, na 31 grudnia 2020 r. – 547.

¹³ Uchwałą nr 102/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty za pojemnik o określonej pojemności oraz ryczałtowej stawki za rok od domku letniskowego lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

¹⁴ Stanowiącą iloczyn średniej ilości odpadów powstających na tych nieruchomościach wyrażoną w liczbie pojemników (14 pojemników o pojemności 120 litrów) oraz stawki opłaty za pojemnik.

odpadów komunalnych powstających na danej nieruchomości oraz stawki opłaty ustanowionej dla pojemników/worków o różnej wielkości w podziale na odpady zbierane i odbierane selektywnie i nieselektywnie¹⁵.

(akta kontroli tom I str. 77-79, 80-86, 97-149)

Opłata od nieruchomości zamieszkałych uzależniona była od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość tj. metody określonej w art. 6j ust. 1 pkt 1 ucpg. Miesięczne stawki opłaty od mieszkańca¹⁶ nie przekraczały maksymalnych stawek opłat określonych w art. 6k ust. 2a pkt 1 i ust. 3 ucpg. Wynosiły odpowiednio:

- gdy odpady zbierano selektywnie 27,00 zł w okresie do 30 września 2020 r. i 36,38 zł od 1 października 2020 r. (wzrost o 9,38 zł),
- gdy odpadów nie zbierano w sposób selektywny 54,00 zł w okresie do 30 września 2020 r. i 72,76 zł od 1 października 2020 r. (wzrost o 18,76 zł).

(akta kontroli tom I str.76-77, 102-112, 119-149)

Rada Miejska¹⁷ od 1 maja 2016 r. zwolniła w części z opłaty¹⁸ właścicieli nieruchomości, na których zamieszkiwały rodziny wielodzietne¹⁹ oraz od 1 października 2020 r. kompostujących bioodpady w kompostowniku²⁰, zgodnie z art. 6k ust. 4 i 4a ucpg.

(akta kontroli tom I str.76-77, 119-123, 225-228)

W ramach opłaty zapewniono odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych (m.in. zmieszanych, kuchennych, ogrodowych, papieru, szkła, metali, tworzyw sztucznych, gabarytów, choinek), prowadzenie stacjonarnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych²¹, worki do selektywnego zbierania odpadów²².

(akta kontroli tom I str. 76-77, 172-220)

W projektach uchwał w latach 2020-2022 (31 maja) nie uwzględniono zapisów dotyczących dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, ich zagospodarowania oraz sposobu świadczenia i wysokości cen za te usługi, stosownie do możliwości wynikających z art. 6r ust. 4 ucpg.

(akta kontroli tom I str. 76-77)

Jak wyjaśnił Burmistrz z uwagi na nieświadczenie takich usług w Gminie.

(akta kontroli tom II str. 198-2015, 219)

Opłatę należało ponosić raz na miesiąc bez wezwania z dołu, w terminie do dnia 10 każdego miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczył obowiązek ponoszenia opłaty²³, a od 1 września 2020 r. do 25 każdego miesiąca²⁴, w którym usługę realizowano. W obu uchwałach określono tryb uiszczania opłaty przelewem na indywidualny rachunek bankowy Gminy lub gotówką w kasie Urzędu.

(akta kontroli tom I str. 76-77, 162-171)

¹⁵ Stawki obowiązywały do 31 stycznia 2020 r.

¹⁶ Uchwała nr 102/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r. obowiązująca do 30 września 2020 r. i uchwała nr 579/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r. obowiązująca od 1 października 2020 r. nadal; uchwała w sprawie opłat.

¹⁷ Uchwałą nr 486/VIII/2016 z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkuje rodziny wielodzietne.

¹⁸ W wysokości 30% stawki opłaty podstawowej od każdego członka rodziny wielodzietnej.

¹⁹ O których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny Dz. U. z 2021 r. poz. 1744.

²⁰ Uchwała nr 579/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r. W wysokości 2,90 zł od każdego mieszkańca zamieszkującego nieruchomość.

²¹ Dalej: PSZOK.

²² Uchwała nr 1495/XLIX/2018 z dnia 4 lipca 2018 r. obowiązująca od 1 stycznia 2019 r. do 30 września 2020 r. i Nr 576/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r. obowiązująca od 1 października 2020 r. do nadal.

²³ Uchwała nr 291/XII/2015 z dnia 23 września 2015 r. w sprawie ustalenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Piaseczno.

²⁴ Uchwała nr 560/XXVI/2020 z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W latach 2020-2022 (31 maja) nie skorzystano z uprawnienia wynikającego z art. 6k ust. 2b ucpg dotyczącego uwzględnienia stopnia pokrywania kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów pozyskanych ze sprzedaży surowców wtórnych i produktów przygotowywanych do ponownego użycia.

(akta kontroli tom I str. 76-77)

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie posiada instalacji, w której mogłoby dojść do wydzielania surowców wtórnych z odpadów typu szkło czy papier.

(akta kontroli tom II str. 100-126)

2. Z 13 podjętych uchwał w sprawie opłat oraz wzoru deklaracji o wysokości opłat do Regionalnej Izby Obrachunkowej²⁵ w terminie określonym w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁶ przekazano 12 uchwał. Jedna uchwała²⁷ nie została przekazana do RIO (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom I str. 78-82, 97-112, 119-123, 130-149, 230-271)

Kolegium RIO zakwestionowało trzy uchwały²⁸. Uwagi RIO dotyczyły określenia stawek opłaty za pojemnik w wysokości wyższej niż maksymalne stawki określone w art. 6k ust. 2a pkt. 5 ucpg²⁹ oraz ich zaokrąglenia³⁰.

(akta kontroli tom I str. 78-96, 108-112, 119-129, 252-253)

W okresie objętym kontrolą do Burmistrza nie wpłynęły od Wojewody Mazowieckiego sygnały, apele, skargi mieszkańców związane z uchwałami w sprawie opłat.

(akta kontroli tom II str. 100-111)

3. Tryb i terminy składania deklaracji, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, określały uchwały Rady Miejskiej dotyczące ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Piaseczno³¹. Przyjęte w Gminie wzory deklaracji były zgodne z art. 6m ust. 1 a ucpg oraz zawierały określone w art. 6n ucpg objaśnienia dotyczące sposobu wypełnienia oraz pouczenie, że stanowią podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.

(akta kontroli tom I str. 230-251, 254-262, tom II str. 19)

4. Roczne analizy stanu gospodarki odpadami na terenie Miasta i Gminy Piaseczno za rok 2020³² i 2021³³ sporządzono i udostępniono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu, zgodnie z art. 9 tb ust. 2 i 3 ucpg. W analizach uwzględniono informacje, o których mowa w art. 9tb ust. 1 ucpg tj. m.in.: potrzeby inwestycyjne, koszty poniesione w związku z odbieraniem, zagospodarowaniem, obsługą PSZOK, edukacją ekologiczną, ilość odpadów wytwarzanych w Gminie w podziale na frakcje (kod) odpadów i masę odpadów (odebranych od mieszkańców i PSZOK), ilość niesegregowanych odpadów, poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wskazano w nich liczbę osób zameldowanych i liczbę osób ze złożonych deklaracji, nie wykazano liczby mieszkańców zgodnie z art. 9 tb ust. 1 pkt. 4 ucpg.

(akta kontroli tom I str. 272-344)

²⁵ Dalej: RIO.

²⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm., dalej: ustawa o samorządzie gminnym.

²⁷ Nr 217/IX/2019 z dnia 15 maja 2019 r.

²⁸ Nr 421/XVII/2019 z 11 grudnia 2019 r., nr 422/XVII/2019 z dnia 11 grudnia 2019 r. i nr 579/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r.

²⁹ Uchwała Nr 1.5.2020 z dnia 8 stycznia 2020 r. i nr 1.6.2020 z dnia 8 stycznia 2020 r.

³⁰ Uchwała Nr 17.306.2020 z dnia 4 sierpnia 2020 r.

³¹ a) nr 103/VI/2019 z dnia 25 lutego 2019 r., zmieniona uchwałą nr 421/XVII/2019 z dnia 11 grudnia 2019 r. – obowiązywała do 1 września 2020 r.; b) nr 559/XXVII/2020 z dnia 17 czerwca 2020 r., zmieniona: uchwałą nr 578/XXVII/2020 z dnia 15 lipca 2020 r., uchwałą nr 622/XXIX/2020 z dnia 16 września 2020 r. i uchwałą nr 639/XXX/2020 z dnia 14 października 2020 r. – obowiązująca od 1 października 2020 r. do nadal.

³² Data opublikowania 30 kwietnia 2021 r.

³³ Data opublikowania 29 kwietnia 2022 r.

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie nie jest prowadzona baza osób zamieszkałych. Ucpg nie definiuje pojęcia „zamieszkiwania” oraz „nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy”.

(akta kontroli tom II str. 198-214)

W analizach nie zidentyfikowano problemów dotyczących wyboru metody naliczania opłat, ich wysokości oraz priorytetowych działań bądź koniecznych zmian w celu poprawy funkcjonowania systemu, weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (art. 3 ust. 2 pkt 10 ucpg).

(akta kontroli tom I str. 345-347, tom II str. 198-209)

Burmistrz wyjaśnił, że zmiany w przepisach utrudniają planowanie i kształtowanie systemu. Po nowelizacji ucpg w 2019 r. gminy nie miały możliwości ograniczania ilości odbieranych odpadów biodegradowalnych sprzed posesji. Nowelizacja ucpg w 2021 roku przywróciła taką możliwość. Od kilku lat mówi się o wprowadzeniu systemu kaucyjnego, który wpłynie na ograniczenie ilości odpadów szkła i tworzyw sztucznych poprzez przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu, ale na jakich zasadach będzie działał i od kiedy nie wiadomo. Planowanie długofalowych działań w systemie gospodarki odpadami jest trudne i z tego też powodu nie były wskazywane w analizach.

(akta kontroli tom I str. 345-347, tom II str. 198-205))

5. W regulaminie organizacyjnym Urzędu³⁴ zadania z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przypisano Wydziałowi Gospodarki Odpadami³⁵ i Wydziałowi Finansowemu³⁶. W WGO realizacją zadań dotyczących m.in. weryfikacji prawidłowości złożonych deklaracji, ewidencji wymiaru składek na dzień 1 stycznia 2020 r. zajmowało się dziewięciu pracowników (7,9 etatów), na 31 grudnia 2020 r. ośmiu (7,5 etatów), na 31 grudnia 2021 r. dziewięciu (8,4 etatów) i na 31 maja 2022 r. dziewięciu (8,4 etatów). W WF w okresie objętym kontrolą zadania m.in. terminowego wystawiania upomnień i tytułów wykonawczych, prowadzenie spraw związanych z wyjawieniem nieruchomości lub praw majątkowych realizowało dwóch pracowników (2 etaty).

(akta kontroli tom I str. 371-458)

6. W okresie objętym kontrolą do realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami wykorzystywano Zintegrowany System Informatyczny Wspomagania Zarządzania Miastem i Gminą OTAGO składający się z połączonych ze sobą modułów: Kompleksowy System Obsługi Nieczystości – KSON, Obsługa Księgowości Analitycznej Systemu Obsługi Nieczystości – KAKSON, Obsługa Finansowo-Księgowa Jednostki Budżetowej – FKJB. Na podstawie wprowadzonych do KSON danych z deklaracji automatycznie generowano analityczną kartę kontową podatnika zawierającą m.in. przypis należności, wpłatę należności, odsetki za zwłokę oraz egzekucję należności. Dane zawarte w module KAKSON były syntetycznie wprowadzane do modułu FKJB na odpowiednie konta i klasyfikację budżetową. W module KAKSON wystawiane są upomnienia i tytuły wykonawcze.

(akta kontroli tom I str. 21-24)

W Urzędzie w okresie objętym kontrolą nie wprowadzono procedur postępowania w sprawach związanych z opłatami, regulujących zasady weryfikacji składanych deklaracji, naliczania, ewidencjonowania i monitorowania opłat z tego tytułu, w tym sposobu prowadzenia ewidencji wymiaru opłat oraz rozliczania nadpłat i prowadzenia egzekucji.

Burmistrz wyjaśnił, że ww. czynności wykonywane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa. W przypadku wątpliwości z zastosowaniem przepisów prawa pracownicy na bieżąco konsultują je z radcą prawnym Urzędu.

(akta kontroli tom I str. 345-347)

³⁴ Zarządzenie Nr ADK 0050.36.2019 Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno z dnia 31 maja 2019 r.

³⁵ Dalej: WGO.

³⁶ Dalej: WF.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieprzekazaniu do RIO jednej z 13 uchwał w sprawie opłat oraz dotyczących wzoru deklaracji o wysokości opłat, zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym.

(akta kontroli tom I str. 78-80)

Burmistrz wyjaśnił, że uchwały nie przekazano do RIO w skutek przeoczenia.

(akta kontroli tom II str. 100-111)

1.2 Prawidłowość naliczania opłat z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi.

1. Plan dochodów w 2020 r.³⁷ zrealizowano na poziomie 95,5% (31 953,3 tys. zł), a plan wydatków³⁸ na poziomie 95,5% (38 799,5 tys. zł).

W 2021 r. plan dochodów³⁹ zrealizowano na poziomie 101,5% (38 985,9 tys. zł), a plan wydatków na poziomie 87,5% (42 916,2 tys. zł).

(akta kontroli tom II str. 1, 26)

2. W okresie objętym kontrolą dochody z tytułu opłat nie wystarczały na sfinansowanie wydatków funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Deficyt w 2020 r. wyniósł 6 859,2 tys. zł tj. 17,7%, a w 2021 r. 3 965,1 tys. zł tj. 9,2%. Rada Miejska w 2021 r. podjęła uchwałę⁴⁰ w sprawie pokrycia części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych Gminy.

(akta kontroli tom II str. 26)

Burmistrz wyjaśnił, że na powstanie deficytu miała wpływ sytuacja na rynku związana z gwałtownym wzrostem kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów na przełomie 2019 i 2020 r. Odpady zmieszane, zielone, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych oraz z procesu mechaniczno-biologicznego nie mogły być przetwarzane poza regionem gospodarki odpadami wyznaczonym przez Wojewódzkie Plany Gospodarki Odpadami Komunalnymi. Doprowadziło to do monopolizacji rynku oraz wzrostu cen za przyjęcie odpadów do instalacji mających określone limity.

(akta kontroli tom II str. 179-184, 198-205)

Środki pozyskane z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zgodnie z art. 6r ust. 1ab ucpg gromadzono na wyodrębnionym rachunku bankowym.

(akta kontroli tom II str. 27-30)

Dochody z gospodarowania odpadami komunalnymi wyniosły w:

- 2020 r. – 31 953,3 tys. zł, w tym 99,9% stanowiły opłaty (31 940,3 tys. zł), a 0,1% kary pieniężne nałożone na właścicieli nieruchomości objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (13,0 tys. zł),
- 2021 r. – 38 985,9 tys. zł, w tym 99,9% stanowiły opłaty (38 951,2 tys. zł), a 0,1% kary pieniężne nałożone na właścicieli nieruchomości objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (21,1 tys. zł).

Wydatki przeznaczono:

- w 2020 r. w kwocie 38 799,5 tys. zł na: w 94,3% na pokrycie kosztów odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów (36 598,1 tys. zł), w 3% na tworzenie i utrzymanie PSZOK (1 161,5 tys. zł), 2,3% na wynagrodzenia pracowników (902,1 tys. zł), w 0,4% pozostałe wydatki w tym m.in. opinie prawne i analizy, usługi pocztowe, opłatę komorniczą i koszty sądowe (137,8 tys. zł),
- w 2021 r. w kwocie 42 916,2 tys. zł m.in. na: w 94,4% na pokrycie kosztów odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów

³⁷ 33 451,5 tys. zł.

³⁸ 41 809,5 tys. zł

³⁹ 38 393,6 tys. zł.

⁴⁰ Nr 917/XLVI/2021 z dnia 24 listopada 2021 r.

(40 500,8 tys. zł), w 2,9% na tworzenie i utrzymanie PSZOK (1 255,4 tys. zł), 2,2% na wynagrodzenia pracowników (936,2 tys. zł), w 0,5% pozostałe wydatki w tym m.in. opinie prawne i analizy, usługi pocztowe, opłatę komorniczą i koszty sądowe (223,8 tys. zł).

W wydatkach ujęto wynagrodzenia z realizacji umów zleceń, których przedmiot obejmował przygotowanie dokumentów w celu przeprowadzenia kontroli wybranych przedsiębiorców wpisanych do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych tj. zadanie związane z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi oraz współpracy przy przygotowaniu dokumentów do przeprowadzenia kontroli wybranych przedsiębiorców posiadających decyzje zezwalające na opróżnienie zbiorników bezodpływowych oraz przygotowania projektów dokumentów w celu prowadzenia postępowań administracyjnych w zakresie usuwania odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania tj. zadania nie związane z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w kwocie ogółem 85,2 tys. zł, z tego w 2020 r.- 15,5 tys. zł, w 2021 r. - 49,2 tys. zł, w 2022 r. (31 maja) – 20,5 tys. zł (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom II str. 1-2, 31-81)

Koszty funkcjonowania systemu w 2021 r.⁴¹ wzrosły w porównaniu do 2020 r.⁴² o 10,6% (4 116,7 tys. zł).

(akta kontroli tom II str. 26)

Burmistrz wyjaśnił, że średnia cena za 1 Mg odpadów w 2021 r. wzrosła o 10,9% w wyniku czego koszty funkcjonowania systemu również wzrosły. Nastąpił też wzrost kosztów obsługi i przyjmowania odpadów w PSZOK. Przyczyną wzrostu cen oferowanych przez wykonawców były rosnące ceny paliw, inflacja oraz koszty wynagrodzenia pracowników (minimalnego wynagrodzenia za pracę).

(akta kontroli tom II str. 227-233)

3. W okresie objętym kontrolą do wprowadzania danych z deklaracji i naliczania wymiaru opłaty wykorzystywano moduł KSON, połączony z modulem Ewidencji Ludności (rejestr zameldowanych mieszkańców)⁴³.

(akta kontroli tom I str. 25-27)

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie liczba osób z deklaracji zaewidencjonowanych w module KSON przekraczała liczbę osób zameldowanych w module ELUD.

(akta kontroli tom II str. 100-111)

System ewidencji odpadów komunalnych obejmował właścicieli nieruchomości na podstawie złożonych deklaracji odpowiednio: w 2020 r. - 17 321, w 2021 r. - 17 828 i w 2022 r. (31 maja) - 18 032.

(akta kontroli tom II str. 3)

Burmistrz wyjaśnił, że nie dysponuje narzędziami, które pozwoliłyby na ustalenie faktycznej liczby właścicieli nieruchomości, którzy zgodnie z ucpg powinni zostać objęci systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina posiada ewidencję podatku od nieruchomości, prowadzoną w module PNIER systemu informatycznego OTAGO, zawierającą wszystkich właścicieli nieruchomości podczas gdy ucpg w art. 2 ust. 3 wskazuje, iż w przypadku budynku wielolokalowego, w którym ustanowiono odrębną własność lokalu obowiązki właściciela nieruchomości wspólnej oraz właściciela lokalu obciążają wspólnotę mieszkaniową lub spółdzielnię mieszkaniową (jedna deklaracja za wszystkie lokale). Ponadto art. 2 ust. 2a ucpg wskazuje, iż w przypadku, gdy obowiązek złożenia deklaracji dotyczy kilku podmiotów obowiązany do jego wykonania jest podmiot lub podmioty faktycznie władające nieruchomością, które mogą w umowie wskazać podmiot obowiązany do wykonania obowiązków wynikających z ucpg.

⁴¹ 42 916,2 tys. zł.

⁴² 38 799,5 tys. zł.

⁴³ Dalej: ELUD.

(akta kontroli tom II str. 3)

Gmina nie dysponuje informacjami o liczbie złożonych deklaracji w terminie (art. 6m ust. 1¹ ucpg).

(akta kontroli tom II str. 4)

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie ma dostępu do baz danych wskazujących jednoznacznie termin rozpoczęcia użytkowania nieruchomości – wytwarzania odpadów. Data zakupu nieruchomości nie jest równoznaczna z jej zamieszkaniem. WGO wysyła wezwania do złożenia deklaracji lub wyjaśnienia przyczyn jej niezłożenia⁴⁴ na podstawie informacji otrzymanych od wykonawcy odbierającego odpady, mieszkańców lub weryfikacji np. urodzonych dzieci.

(akta kontroli tom I str. 23-27, tom II str. 4)

W badanym okresie zweryfikowano 10 939 deklaracji, w tym w 2020 r. 5467 deklaracji, w 2021 r. 3584, a w 2022 (31 maja) 1888.

(akta kontroli tom II str. 4)

Burmistrz wyjaśnił, że dane w deklaracjach przed wprowadzeniem do modułu KSON weryfikowano w zakresie m.in. wyliczenia należnej opłaty. W przypadku nieprawidłowego obliczenia dokonywano w deklaracji korekty poprzez skreślenie nieprawidłowej kwoty i wpisanie prawidłowej wraz z pieczęcią imienną pracownika. Do podatnika wysyłano zawiadomienie wraz z potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopią deklaracji. Uprawnienia do częściowego zwolnienia z opłaty dla rodzin wielodzietnych sprawdzono z danymi zawartymi w systemie informatycznym Karta Dużej Rodziny lub załączonymi do deklaracji kartami dla członków rodziny wielodzietnej. Dane dotyczące liczby osób zamieszkujących na danej nieruchomości oraz uprawnienie do częściowego zwolnienia z opłaty z tytułu kompostowania bioodpadów nie weryfikowano przy wprowadzaniu deklaracji do ewidencji w związku z brakiem baz danych pozwalających na ich zweryfikowanie. Przeprowadzono kontrole właścicieli nieruchomości, którzy zadeklarowali kompostowanie bioodpadów w przydomowym kompostowniku (w 2021 r. – 12, do 31 maja 2022 r. – 18). Dodatkowo WGO porównywał dane z modułu KSON z informacjami z bazy ELUD odnośnie nowonarodzonych dzieci. W przypadku braku w module KSON zmiany deklaracji w dacie urodzenia dziecka wzywano⁴⁵ właściciela nieruchomości do złożenia korekty deklaracji lub wyjaśnień.

(akta kontroli tom I str. 25-27, 161)

Badanie 20 spraw (15 właścicieli nieruchomości, którzy złożyli deklarację⁴⁶ oraz pięć w stosunku do których przeprowadzono postępowanie wyjaśniające⁴⁷) wykazało, że wysokość opłaty ustalano z uwzględnieniem ulg, dokonywano sprawdzenia „samoobliczania” należnej kwoty. Stan własności nieruchomości w systemie Ewidencji Gruntów i Budynków⁴⁸ sprawdzono w 14 przypadkach, w pozostałych sześciu nie.

(akta kontroli tom II str.5-25)

Burmistrz wyjaśnił, że dostęp do EGiB mają dwie osoby z WGO, które nie są w stanie sprawdzić stanu własności dla wszystkich nieruchomości. Ponadto w przypadku złożenia deklaracji przez najemcę/dzierżawcę nieruchomości nie ma możliwości zweryfikowania jej w systemie. Stan własności sprawdzany jest w przypadku otrzymanych informacji np. wykonawcy odbierającego odpady, mieszkańców, Straży Miejskiej lub prowadzonej weryfikacji np. urodzonych dzieci, jak również weryfikacji nieruchomości, na które nie została złożona deklaracja.

(akta kontroli tom II str. 267-271)

⁴⁴ W 2020 r. – 7, 2021 r. – 16, 2022 r. (31 maja) – 5.

⁴⁵ W 2020 r. – 407 wezwań, w 2021 r. – 160, 2022 r. (31 maja) – 139.

⁴⁶ W okresie objętym kontrolą byli zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

⁴⁷ W 2021 r. w związku z wątpliwościami danych zawartych w deklaracji.

⁴⁸ Program będący własnością Starostwa Powiatowego w Piasecznie, dalej: EGiB.

Z pięciu postępowań wyjaśniających w dwóch wydano decyzję o wysokości opłaty⁴⁹, w tym jedna decyzja jest nieprawomocna z uwagi na toczące się postępowanie odwoławcze w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Warszawie. Pozostałe trzy postępowania Burmistrz umorzył z uwagi na zgon właściciela nieruchomości, złożenie korekty deklaracji i podpisanie przez właściciela nieruchomości umowy na indywidualny odbiór odpadów. W jednym przypadku na koncie właściciela nieruchomości⁵⁰, pomimo umorzenia postępowania z uwagi na zgon⁵¹ zaewidencjonowana była należność 92,80 zł tytułem kosztów upomnień (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom II str. 5-11 16-25, 250-254, 263-264)

4. W okresie objętym kontrolą informacje o niedopełnieniu przez właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów były przekazywane przez podmiot odbierający odpady na adres poczty elektronicznej WGO. W latach 2020-2021 nie ewidencjonowano tych informacji. W 2022 r. (do 31 maja) zaewidencjonowano 70, z tego 57 dla zabudowy wielorodzinnej i 13 dla zabudowy jednorodzinnej. Jak wyjaśnił Burmistrz na podstawie otrzymanych zgłoszeń były wysyłane do właścicieli nieruchomości pisma informujące o sankcjach w przypadku braku lub nieprawidłowej segregacji odpadów.

(akta kontroli tom I str. 21-24, tom II str. 89-99)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) sfinansowanie ze środków z opłaty 85,2 tys. zł wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy zlecenia polegającego na współpracy przy przygotowaniu dokumentów do przeprowadzania kontroli wybranych przedsiębiorców posiadających decyzje zezwalające na opróżnienie zbiorników bezodpływowych oraz przygotowaniu projektów dokumentów w celu prowadzenia postępowań administracyjnych w zakresie usuwania odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania tj. na cele niezwiązane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Było to niezgodne z art. 6r ust. 2 pkt. 3 ucp⁵². W latach 2020-2022 wynagrodzenia z umów zleceń zostały sfinansowane z opłat w wysokości odpowiednio 2020 r. – 0,04% (15,5 tys. zł), 2021 – 0,11% (49,2 tys. zł), 2022 (31 maja) – 0,01% (kwota 20,5 tys. zł). Przedmiotowe wynagrodzenie zaewidencjonowano w rozdziale 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi zamiast w rozdziale 90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami.

(akta kontroli tom II str.1-2, 31-33, 233, 293-299)

Burmistrz wyjaśnił, że środki na wynagrodzenie nie były dzielone na wynagrodzenie związane z systemem gospodarki odpadami i z nim nie związane. Podział wynagrodzenia i przeksięgowywanie pomiędzy rachunkami wydatkowymi Gminy wiązały się z niewspółmiernymi nakładami pracy. Mając na uwadze zasadę przejrzystości kosztów zaliczanych do kosztów administracyjnych systemu gospodarki odpadami zdecydowano o wyksięgowaniu kosztów umowy zlecenia poniesionych w 2022 r. z kosztów systemu. Wniosek o zmianę planu wydatków został przedłożony do Wydziału Księgowości Budżetowej i po podjęciu uchwały Rady Miejskiej będzie można dokonać przesunięcia wydatków z rachunku odpady komunalne na rachunek bieżących wydatków Gminy (tj. kwotę wynagrodzenia z umowy zlecenia za okres od 1 stycznia 2022 r do 31 lipca 2022 - 57,4 tys. zł).

(akta kontroli tom II str. 227-233)

⁴⁹ Decyzja nr 5/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 r. i nr 4/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 r.

⁵⁰ Karta kontowa OK_025008.

⁵¹ Decyzja nr 3/2021 z dnia 12 sierpnia 2021 r.

⁵² Gmina z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty obsługi administracyjnej, tego systemu.

- 2) zatrudnienie jednej osoby na podstawie trzech umów zlecenia⁵³ przy zachowaniu warunków wykonywania pracy określonych w art. 22 § 1 k.p. Umowy dotyczyły realizacji zadań należących do kompetencji WGO. Zlecone czynności obejmowały działania związane z przygotowaniem dokumentów do: przeprowadzenia kontroli podmiotów wpisanych do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów, przeprowadzenia kontroli podmiotów posiadających decyzje na odbiór nieczystości ciekłych oraz prowadzenia postępowań administracyjnych. W zawartych umowach zlecenia istniała przewaga cech charakterystycznych dla stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. tj. osobisty obowiązek ich wykonywania, powtarzalność wykonywanej pracy, czas realizacji (od 3,5 miesiąca do 12 miesięcy) i comiesięczna wypłata wynagrodzenia.

Zleceniobiorca świadczył usługi w sposób ciągły przez ponad 2 lata na podstawie kolejnych, powtarzalnych umów. Zgodnie z art. 22 § 1² k.p. nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną.

(akta kontroli tom II str. 292-351)

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną zawarcia umów była czasowa pomoc zleceniobiorcy w realizacji zadań WGO wynikająca ze zwolnień lekarskich i braku doświadczonych pracowników w sprawach m.in. z zakresu postępowania administracyjnego.

(akta kontroli tom II str. 342-351)

- 3) nieodpisanie z ewidencji księgowej⁵⁴ zaewidencjonowanych kosztów upomnienia w wysokości 92,80 zł, pomimo wydania w dniu 12 sierpnia 2021 r. decyzji⁵⁵ o umorzeniu postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w związku ze zgonem właściciela nieruchomości. Było to niezgodne z art. 24 ust.1 i 2⁵⁶ ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli tom II str. 10-11, 262-264)

Burmistrz wyjaśnił, kwota 92,80 zł kosztów upomnień została w dniu 30 czerwca 2022 r. odpisana z zestawienia niezapłaconych należności/należności zaległych.

(akta kontroli tom str. 100-111, 267-271)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie stworzono warunki organizacyjne do realizacji zadań w zakresie naliczania i egzekwowania opłat. Przygotowywane przez Burmistrza projekty uchwał oraz przyjęte uchwały Rady Miejskiej prawidłowo określały zasady dotyczące funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wysokość stawek nie przekraczała maksymalnych wartości ustalonych na podstawie art. 6k ust. 2a ustawy ucpg. Uchwały, za wyjątkiem jednej, zgodnie z art. 90 ustawy o samorządzie gminnym przedkładano do RIO.

Pozyskane w latach 2020-2021 dochody z gospodarowania odpadami komunalnymi w łącznej wysokości 70 939,2 tys. zł (31 953,3 tys. zł w 2020 r., 38 985,9 tys. zł w 2021 r.) były niewystarczające na sfinansowanie 81 715,7 tys. zł kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami (38 799,5 tys. zł w 2020 r., 42 916,2 tys. zł w 2021 r.). Ze środków własnych gminy sfinansowano koszty w łącznej wysokości 10 824,3 tys. zł, w tym w 2020 r. - 6 859,2 tys. zł (17,7%), w 2021 r. - 3 965,1 tys. zł (9,2%) kosztów.

W Urzędzie podejmowano działania w celu zweryfikowania poprawności danych wykazanych w deklaracjach o wysokości opłaty oraz zidentyfikowania zobowiązanych do ich ponoszenia. Wykorzystywano w tym celu różne bazy danych pozostające w dyspozycji Urzędu (głównie ewidencje: ludności, podatku od nieruchomości oraz

⁵³ Z dnia 31 sierpnia 2020 r., 4 stycznia 2021 r., 3 stycznia 2022 r.

⁵⁴ Na 29 czerwca 2022 r.

⁵⁵ GO.3137.1.45.2021.MK.

⁵⁶ Księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie i uznaje się je za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty.

ewidencję gruntów i budynków, kart dużej rodziny) oraz załączone do deklaracji dokumenty potwierdzające wykazane dane.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- przeznaczenia 85,2 tys. zł dochodów z opłat na sfinansowanie wynagrodzenia osoby zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia realizującej zadania nie związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- zawarcia trzech umów zlecenia w warunkach umowy o pracę określonych w art. 22 § 1 k.p.
- niedokonania w ewidencji księgowej, stosownie do art. 24 ust.1 i 2 ustawy o rachunkowości odpisu kosztów upomnienia w wysokości 92,80 zł, pomimo wydania decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w związku ze zgonem właściciela nieruchomości.

OBSZAR

2. Egzekwowanie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Opis stanu faktycznego

1. Udział zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w odniesieniu do należności z tytułu opłat stanowił 16% na koniec 2020 r.⁵⁷, a na koniec 2021 r.⁵⁸ - 12%, na 31 maja 2022 r.⁵⁹ - 23%.

(akta kontroli tom II str. 156)

2. Liczba dłużników wynosiła odpowiednio: na koniec 2020 r. – 10 792 osób, na koniec 2021 r. – 9 613 (spadek o 11% w stosunku do roku poprzedniego) i na 31 maja 2022 r. 9 991 (wzrost o 3,9%). Saldo zaległości spadło z kwoty 5 946,8 tys. zł (na koniec 2020 r.) o 550,6 tys. zł⁶⁰ tj. 10,2% na koniec 2021 r. i zmniejszyło się o kwotę 23,0 tys. zł⁶¹, tj. o 0,4% na 31 maja 2022 r. Zaległości powstałe w okresie objętym kontrolą wyniosły: 4 032,9 tys. zł w 2020 r., 3 270,5 tys. zł w 2021 r. i 2 487,9 tys. zł w 2022 r. (31 maja).

W okresie objętym kontrolą Urząd wystawił łącznie 6 096 upomnień z tytułu niezapłaconych opłat, z tego 598⁶² w 2020 r., 4 296⁶³ w 2021 r. (wzrost o 718,4% w stosunku do roku poprzedniego) i 1 202⁶⁴ w 2022 r. (31 maja).

W tym samym czasie Urząd wystawił łącznie 2 000 tytułów wykonawczych dotyczących należności z tytułu opłat, w tym 35⁶⁵ w 2020 r., 1 420⁶⁶ w 2021 r. (wzrost o 4057,1% w stosunku do roku poprzedniego) i 545⁶⁷ w 2022 r. (na dzień 31 maja).

(akta kontroli tom II str. 157, 190)

Organ egzekucyjny wyegzekwował w 2020 r. 45,0 tys. zł, w 2021 r. – 601,4 tys. zł i w 2022 r. (31 maja) – 355,9 tys. zł.

(akta kontroli tom II str.190)

Nie podjęto czynności egzekucyjnych w 2020 r. w stosunku do 5 293,0 tys. zł (co stanowiło 89% zaległości), w 2021 r. w stosunku do 4 072,5 tys. zł (co stanowiło 75% zaległości) i w 2022 r. (31 maja) w stosunku do 3 920,9 tys. zł (co stanowiło 73% zaległości).

(akta kontroli tom II str. 189)

⁵⁷ Wysokość należności 37 255,6 tys. zł, wysokość zaległości 5 946,8 tys. zł.

⁵⁸ Wysokość należności 43 340,8 tys. zł, wysokość zaległości 5 396,2 tys. zł.

⁵⁹ Wysokość należności 23 668,7 tys. zł, wysokość zaległości 5 373,2 tys. zł.

⁶⁰ Do kwoty 5 396,2 tys. zł.

⁶¹ Do kwoty 5 373,2 tys. zł.

⁶² Na kwotę 915,8 tys. zł.

⁶³ Na kwotę 4 634,7 tys. zł.

⁶⁴ Na kwotę 1 445,1 tys. zł.

⁶⁵ Na kwotę 120,2 tys. zł.

⁶⁶ Na kwotę 1 723,2 tys. zł.

⁶⁷ Na kwotę 722,8 tys. zł.

Burmistrz wyjaśnił, że było to konsekwencją nie zawarcia w zawiadomieniach o zmianie stawki opłaty pouczenia, że mogą stanowić podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego.

(akta kontroli tom II 227-233)

3. W Urzędzie nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych w zakresie monitorowania oraz kontroli terminowości zapłaty zaległości z tytułu opłat. Jak wyjaśnił Burmistrz kontrolę terminowości dokonywania wpłat z tytułu opłaty prowadzono od dwóch do trzech razy w kwartale na podstawie generowanych z modułu KAKSON kart kontowych dłużników, na których znajdowały się przypisy z tytułu opłaty bez zaksięgowanych wpłat. Wygenerowane dane służyły do wystawiania upomnień.

(akta kontroli tom II str. 179-186)

4. W ramach działań informacyjnych: na stronie internetowej Gminy publikowano informacje dotyczące terminu płatności opłat, wysyłano wezwania do zapłaty oraz smsy z wiadomością o zbliżającym terminie zapłaty. W badanym okresie wysłano odpowiednio w 2020 r. – 2 679 wezwań do zapłaty, w 2021 – 2 387 wezwań i 83 sms-ów, do 31 maja 2022 r. – 318 wezwań i 47 sms-ów.

Wezwania generowano z modułu KAKSON i zawierały m.in. kwotę należności głównej, kwotę odsetek, nr konta bankowego Gminy.

Burmistrz wyjaśnił, że moduł KAKSON nie ma funkcji pozwalającej na wygenerowanie danych dotyczących czy wpłata nastąpiła w wyniku podjętych działań informacyjnych.

(akta kontroli tom II str. 187-188, 257-261)

5. Badanie działań przedegzekucyjnych i egzekucyjnych wobec 20 dłużników⁶⁸ posiadających zaległości z lat 2013-2022 z tytułu opłat na kwotę 3 615,5 tys. zł⁶⁹, wykazało, że wszyscy dłużnicy, złożyli deklaracje. Przed podjęciem czynności zmierzających do zastosowania środka egzekucyjnego Urząd nie podejmował działań informacyjnych zmierzających do dobrowolnej wpłaty (art. 6 § 1b ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁷⁰).

(akta kontroli tom II str. 176-178, 255-256)

Burmistrz wyjaśnił, że podejmowanie działań informacyjnych wobec dłużników posiadających zaległości najstarsze lub najwyższe nie przynosi rezultatów. Z praktyki wynika, że czynności informacyjne odnoszą skutek wobec dłużników posiadających zaległości, których termin płatności minął niedawno lub kwota należności jest niewielka.

(akta kontroli tom II str. 158-169)

Upomnienia wygenerowane w module KAKSON zawierały elementy określone odpowiednio w § 8 i § 4 rozporządzeń Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2015 r.⁷¹ i z dnia 23 lipca 2020 r.⁷² w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych oraz w § 2 rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie danych zawartych w upomnieniu⁷³.

(akta kontroli tom II str. 153-155, 255-256)

Wobec 20 dłużników wystawiono 213 upomnień (na kwotę 3 615,5 tys. zł⁷⁴), z których 202 obejmowało zaległości o wartości przekraczającej 10 krotność kosztów upomnień i wystawiono je od 42 do 1310 dni od powstania pierwszej zaległości oraz w terminie od 9 do 583 dni od ostatniej zaległości ujętej w upomnieniu.

129 tytułów wykonawczych do ww. upomnień wystawiono w terminie od 18 do 1 199 dni licząc od daty doręczenia upomnienia. W stosunku do 15 upomnień tytuły

⁶⁸ Nr sprawy: 025967, 025466, 027901, 14038, 00030, 0124045, 025987, 017666, 025556, 13014, 009725, 021300, 017987, 019971, 07132, 012383, 021781, 024371, 001401, 024498.

⁶⁹ 3 600,0 tys. zł należność główna i 15,5 tys. zł odsetki.

⁷⁰ Dz. U. z 2022 poz. 479, ze zm., dalej: ustawa o postępowaniu egzekucyjnym.

⁷¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1483 – obowiązujące do 29 lipca 2020 r.,

⁷² Dz. U. z 2020 r., poz. 1294 – obowiązujące od 30 lipca 2020 r. do 19 lutego 2021 r., dalej: rozporządzenie z 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli.

⁷³ Dz. U. z 2020 r. poz. 2194 - obowiązujące od 20 lutego 2021 r. do nadal.

⁷⁴ W tym należność główna 3 600,0 tys. zł i 15,5 tys. zł odsetki.

wykonawcze wystawiono dopiero w trakcie kontroli NIK (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości). W jednym przypadku nie wystawiono tytułu wykonawczego dla należności na kwotę 360 zł za okres 12 marca -11 kwietnia 2019 r.⁷⁵

(akta kontroli tom II str. 176-178, 255-256)

Burmistrz wyjaśnił, że wyniknęło to z błędu popełnionego przez osobę wystawiającą upomnienia, gdyż do pierwotnie wystawionego upomnienia z dnia 9 maja 2019 r. nie zostało zwrócone przez pocztę zwrotne potwierdzenie odbioru i nie było możliwe wystawienie tytułu wykonawczego. W trakcie kontroli NIK Urząd anulował ww. upomnienie i wystawił go ponownie, po jego doręczeniu został w dniu 20 lipca 2022 r. wystawiony tytuł wykonawczy.

(akta kontroli tom II str. 158-169)

17 tytułów wykonawczych (ze 129) dotyczyło należności powstałych latach 2013-2016 w kwocie 17,3 tys. zł (należność główna) i odsetki wyliczone na dzień 31 lipca 2022 r. na kwotę 9,9 tys. zł. Urząd nie posiadał informacji o podejmowanych przez organy egzekucyjne działaniach⁷⁶ mimo, iż termin przedawnienia należności wskazanych w tytułach wykonawczych upłynął (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom II str. 176-178, 266)

Na podstawie informacji pozyskanych⁷⁷ z Urzędu Skarbowego w Piasecznie⁷⁸ i Urzędu Skarbowego Warszawa-Bielany⁷⁹ ustalono, że w przypadku czterech tytułów wykonawczych⁸⁰ (na 7,2 tys. zł) postępowanie egzekucyjne umorzono⁸¹, w tym na kwotę 1,8 tys. zł w 2019 r., 2,3 tys. zł w 2020 r., 3,1 tys. zł w 2021 r. W 11 tytułach wykonawczych⁸² (na kwotę 7,4 tys. zł) podjęto działania przerywające bieg przedawnienia, w jednym⁸³ (na kwotę 1,8 tys. zł) egzekucję z nieruchomości prowadził komornik. Należność objęta jednym tytułem wykonawczym⁸⁴ (na kwotę 0,9 tys. zł) przedawniła się w 2019 r. (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom II str. 265-292)

W wyniku prowadzonych działań wobec 20 dłużników na dzień 10 czerwca 2022 r. odzyskano należności w kwocie 191,8 tys. zł (5,3%)⁸⁵, z tego 184,3 tys. zł (5,1%)⁸⁶ należność główna i 7,5 tys. zł (48,4%)⁸⁷ odsetek.

(akta kontroli tom II str. 176-178, 255-256)

W okresie objętym kontrolą Urząd nie przekazywał organom egzekucyjnym wraz z wnioskiem egzekucyjnym i tytułem wykonawczym informacji⁸⁸, o której mowa w art.

⁷⁵ Nr sprawy 024498.

⁷⁶ Umożliwiających przerwanie terminu przedawnienia w wyniku zastosowania środka egzekucyjnego (art. 70 § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.). Zgodnie z art. 1a pkt 12 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym środkiem egzekucyjnym w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym należności pieniężnych jest m.in. egzekucja z pieniędzy, egzekucja z wynagrodzenia za pracę, ze świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego oraz ubezpieczenia społecznego, egzekucja z rachunków bankowych, egzekucja z ruchomości i z nieruchomości.

⁷⁷ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁷⁸ Pismo z dnia 2 sierpnia 2022 r., znak: 1418-SE.711.42.2022.

⁷⁹ Pismo z dnia 26 lipca 2022 r., znak: 1432-SEE.711.11.5.MNI.2022.

⁸⁰ Nr FN-GO.3162.2.000013/17 z 10 maja 2017 r., FN-GO.3162.2.000548/15 z 8 grudnia 2015 r., FN-GO.3162.2.000167/15 z 10 czerwca 2015 r., FN-GO.3162.2.000331/17 z 7 czerwca 2017 r.

⁸¹ W jednym przypadku z powodu śmierci dłużnika w pozostałych trzech z powodu bezskuteczności egzekucji

⁸² Nr FN.3162.000188/14, FN.3162.000189/14, FN.3162.000190/14, FN.3162.000191/14 z 13 października 2014 r., FN-GO.3162.2.000262/15 z 15 czerwca 2015 r., FN-GO.3162.2.000553/15 z 8 grudnia 2015 r., FN-GO.3162.2.000050/17 z 10 maja 2017 r., FN-GO.3162.2.000230/14 z 11 grudnia 2014 r., FN-GO.3162.2.000492/15 z 17 sierpnia 2015 r., FN-GO.3162.2.000034/16 z 4 lipca 2016 r., FN-GO.3162.2.000809/17 z 26 lipca 2017 r.

⁸³ Nr FN-GO.3162.2.000029/17 z dnia 10 maja 2017 r.

⁸⁴ Nr FN-GO.3162.2.000036/15 z dnia 12 lutego 2015 r.

⁸⁵ Z kwoty 3615,5 tys. zł.

⁸⁶ Z kwoty 3 600,0 tys. zł.

⁸⁷ Z kwoty 15,5 tys. zł.

⁸⁸ Np. o posiadanych przez zobowiązanego składnika majątkowego lub źródła jego dochodu – w przypadku, gdy są znane wierzycielowi, majątku zobowiązanego lub większej jego części znajdującego się na terenie działania organu egzekucyjnego – w przypadku ustalenia właściwości miejscowej organu egzekucyjnego na podstawie art. 22 § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym.

26 § 1 e ustawy o postępowaniu egzekucyjnym oraz nie prowadził cyklicznych działań zmierzających do ustalenia majątku dłużników zalegających z wpłatą opłat i tym samym nie przekazywał tych informacji do organów egzekucyjnych, zgodnie z art. 32aa pkt. 5) ustawy o postępowaniu egzekucyjnym. Nie występował z wnioskami o wszczęcie egzekucji z nieruchomości oraz o wpis do: Rejestru Należności Publicznoprawnych, Krajowego Rejestru Dłużników BIG oraz hipoteki do księgi wieczystej. Burmistrz wyjaśnił, że Naczelnik Urzędu Skarbowego posiada większą wiedzę o majątku dłużnika, gdyż ma dostęp do rejestru podatków od czynności cywilnoprawnych oraz bezpośredni dostęp do danych zawartych w księgach wieczystych.

Rada Miejska nie podjęła uchwały w trybie art. 18d § 4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym wyrażającej zgodę na przekazywanie danych do Rejestru Należności Publicznoprawnych. Do Krajowego Rejestru Dłużników BIG nie zgłaszano z uwagi na fakt, że mogą być tam zgłaszane informacje o zaległościach osób fizycznych będących konsumentami oraz o zaległościach dłużników nie będących konsumentami, jeżeli zobowiązanie powstało w szczególności z tytułu umowy związanej z wykonywaniem działalności gospodarczej. Odnośnie wpisu hipoteki do ksiąg wieczystych przeszkodę w jego zastosowaniu stanowi art. 2 ust. 1 pkt 4 ucp, zgodnie z którym jako właściciela nieruchomości traktuje się również osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością, co skutkuje, że w przypadku osób, które nie są właścicielami nieruchomości wpis na hipotekę nieruchomości nie jest możliwy. Pomimo występowania w latach 2016-2019 do organów egzekucyjnych z wnioskami o wszczęcie egzekucji z nieruchomości, do dnia 30 czerwca 2022 r. żadna licytacja z nieruchomości nie została przeprowadzona.

(akta kontroli tom II str. 100-111)

Czynnikiem utrudniającym egzekwowanie należności z tytułu opłat w ocenie Burmistrza jest brak dostępu do Systemu Rejestracji Centralnej Krajowej Ewidencji Podatników⁸⁹, który powoduje, że wystawiane elektronicznie tytuły wykonawcze często zwraca organ egzekucyjny z uwagi na niezgodność danych ewidencyjnych dłużnika wpisanych do tytułu wykonawczego, a danymi ujętymi w KEP. Skutkuje to ustalaniem danych i powtórным wysyłaniem tytułu wykonawczego. Ponadto dostęp do KEP umożliwiłby wyeliminowanie przypadków wystawiania upomnień czy tytułów wykonawczych na osoby figurujące w KEP jako osoby zmarłe.

(akta kontroli tom II str. 100-111)

6. W module KAKSON prowadzona jest ewidencja zaległości, w tym przedawnionych lub zagrożonych przedawnieniem. Dane dotyczące stanu zaległości stanowią integralną część zestawień bilansowych tworzonych w okresach miesięcznych.

(akta kontroli tom II str. 179-184)

W 2022 r. dokonano odpisu na łączną kwotę 38,6 tys. zł przedawnionych należności z tytułu opłaty. W sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych RB-27S za miesiąc marzec 2022 r. dokonano pomniejszenia należności o odpisaną wartość. Na dzień kontroli (22 czerwca) ustalono, że do przedawnionych należności zostały zaciągnięte kilkakrotnie te same kwoty zaległości z kilku kart kontowych, co wpłynęło na zawyżenie kwoty przedawnionych należności wykazanych w sprawozdaniu (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli tom II str.128-152, 193-196, 198-205)

7. W latach 2020-2022 (31 maja) wpłynęły 43 wnioski o przyznanie ulgi (rozłożenie na raty, umorzenie w całości lub w części)⁹⁰ z tego 20 zostało rozpatrzonych pozytywnie⁹¹,

⁸⁹ Dalej: KEP.

⁹⁰ W 2020 r. - 14, w 2021 r. - 23 i w 2022 r. (31 maja) – 6.

⁹¹ W 2020 r. siedem na łączną kwotę 13,1 tys. (12,1 tys. należność główna, 1,0 tys. odsetki), w 2021 r. dziesięć na łączną kwotę 24,6 tys. zł (23,3 tys. zł należność główna, 1,3 tys. zł odsetki), 2022 (31 maja) trzy na łączną kwotę 11,1 tys. zł (9,9 tys. zł należność główna, 1,2 tys. zł odsetki).

cztery odmownie⁹², 19 w inny sposób tj. m.in. pozostawiono bez rozpatrzenia z powodu niezuzupełnienia braków formalnych. Pozytywnie rozpatrzono wnioski na kwotę 48,8 tys. zł, z tego rozłożono na raty kwotę 15,2 tys. zł⁹³ i umorzono kwotę 33,6 tys. zł⁹⁴.

(akta kontroli tom II str. 247)

Badanie 10 wniosków o udzielenie ulgi w spłacie zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁹⁵ wykazało, że w pięciu przypadkach umorzono zaległości, w czterech rozłożono spłatę należności na raty, w jednym rozłożono na raty należność główną i umorzono odsetki. Wnioski zawierały uzasadnienie potwierdzone załączonymi dokumentami, zostały rozpatrzone terminowo oraz zgodnie z zakresem przedmiotowym. Wydane decyzje poprzedzone były badaniem sytuacji finansowej i materialnej dłużnika oraz zawierały uzasadnienie.

(akta kontroli tom II str. 248-249)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) Przewlekłość w podejmowaniu działań zmierzających do egzekwowania zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Badanie zaległości 20 dłużników wykazało, że upomnienia wystawiono w okresie od 42 do 1310 dni od powstania pierwszej zaległości i od 9 do 583 dni licząc od ostatniej zaległości ujętej w upomnieniu, tj. z naruszeniem § 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia z 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli i rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych⁹⁶, zgodnie z którym wierzyciel przesyła zobowiązanemu upomnienie niezwłocznie, jeżeli łączna wysokość należności pieniężnych wraz z odsetkami z tytułu niezapłacenia w terminie należności pieniężnych przekroczy dziesięciokrotność kosztów upomnienia (tj. do 31 stycznia 2014 r. - 88 zł, od 1 lutego 2014 r. do 12 października 2021 r. 116 zł, od 13 października 2021 r. - 160 zł). Tytuły wykonawcze wystawiono w okresie od 18 do 1199 dni od daty doręczenia upomnienia. Ponadto tytuły wykonawcze na zaległości objęte 15 upomnieniami wystawiono dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. 13, 21, 24, 29 czerwca 2022 r. i 1 lipca 2022 r.⁹⁷.

(akta kontroli tom II str. 176-177)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że duża ilość kart kontowych oraz uchwała Rady Miejskiej ustalająca dokonywanie płatności raz w miesiącu powoduje, że pracownik nie ma możliwości wystawienia upomnienia na każdą zaległość po kilku dniach od jej powstania. Dodatkowo dwóch pracowników zajmujących się windykacją należności z tytułu opłaty wykonuje inne zadania. Ponadto epidemia związana z zakażeniem wirusem Covid-19 spowodowała liczne nieobecności pracowników i braki kadrowe, co wpłynęło na opóźnienia w wystawianiu tytułów wykonawczych.

(akta kontroli tom II str. 158-169)

- 2) Nierzetelne monitorowanie zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym zaległości przekazanych do organów egzekucyjnych.

Badanie 20 dłużników wykazało, że w przypadku 17 tytułów wykonawczych przekazanych do organów egzekucyjnych, Urząd nie posiadał informacji o podjętych działaniach, w tym przerywających bieg przedawnienia oraz o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Przekazana NIK w toku kontroli informacja Urzędów Skarbowych

⁹² W wyniku przeprowadzonego postępowania stwierdzono, że podatnik posiada środki finansowe.

⁹³ 14,0 tys. zł należność główna, 1,2 tys. zł odsetki.

⁹⁴ 31,2 tys. zł należność główna, 2,4 tys. zł odsetki.

⁹⁵ Według kryterium najwyższej kwoty udzielonej ulgi.

⁹⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 2083, dalej: rozporządzenie z 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli.

⁹⁷ Nr sprawy 025967 po upływie 687 i 522 dni od doręczenia upomnienia, Nr sprawy 025466 po upływie 1199, 1136 i 703 dni, Nr sprawy 027901 po upływie 415 i 86 dniach, Nr sprawy 13014 po upływie 1192, 1118 i 687 dniach, Nr sprawy 017987 po upływie 56 dni, Nr sprawy 021781 po upływie 62 dni, Nr sprawy 017666 po upływie 45 dni, Nr sprawy 021300 po upływie 69 dni, 019971 po upływie 79 dni.

wykazała, że w stosunku do jednego tytułu na kwotę 0,9 tys. zł nie zastosowano środka przerywającego bieg egzekucji, doprowadzając do przedawnienia w 2019 r. należności, a w przypadku czterech tytułów wykonawczych o łącznej kwocie 7,2 tys. zł postępowanie egzekucyjne umorzono.

Ponadto dokonano odpisu przedawnionych należności w wysokości 38,6 tys. zł., w których kilkakrotnie ujęto te same wartości. Powyższe wpłynęło na zawyżenie wartości przedawnionych zaległości wykazanych w sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych RB-27S za miesiąc marzec 2022 r.

(akta kontroli tom II str. 128-152, 193-196, 198-205, 266)

Burmistrz wyjaśnił, że nie występowało do organów egzekucyjnych w związku z dużym obciążeniem dwóch pracowników zajmujących się windykacją należności z tytułu opłat. W trakcie kontroli NIK Urząd podjął działania zmierzające do uzyskania informacji o prowadzonych czynnościach egzekucyjnych.

W trakcie prowadzonej kontroli NIK, podczas analizy kart z przedawnionymi należnościami, zauważono błąd w module KAKSON polegający na kilkakrotnym odpisywaniu tych samych należności. Zgłoszono go dostawcy oprogramowania i zostanie wprowadzona dodatkowa walidacja dla wystawiania decyzji przedawnienia. Dodał, że wewnętrzne regulacje nie zawierały wytycznych odnośnie częstotliwości, z jaką należy dokonywać odpisu należności przedawnionych. Trwają prace nad uregulowaniami wewnętrznymi w tym zakresie

(akta kontroli tom II str. 158-169, 179-188, 198-205)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd monitorował terminowość wpłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a w przypadku braku wpłat podejmował działania, w celu ich wyegzekwowania.

Zaległości z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na koniec roku wynosiły: w 2020 r. – 5 946,8 tys. zł, w 2021 r. – 5 396,2 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 16% i 12% należności z tego tytułu.

Nie podjęto czynności egzekucyjnych wobec 5 293,0 tys. zł (89%) w 2020 r. i 4 072,5 tys. zł w 2021 r. (75% zaległości).

Badanie działań podejmowanych wobec 20 dłużników posiadających zaległości w wysokości 3 615,5 tys. zł⁹⁸, wykazało przewlekłość w podejmowaniu działań zmierzających do egzekwowania zaległości z tytułu opłat. Upomnienia wystawiono w okresie od 42 do 1310 dni od powstania pierwszej zaległości i od 9 do 583 dni licząc od ostatniej zaległości ujętej w upomnieniu, tj. z naruszeniem § 3 pkt 1 lit. a rozporządzenia z 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli i rozporządzenia z 18 listopada 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności. Tytuły wykonawcze w stosunku do ww. zaległości wystawiono w okresie od 18 do 1199 dni od daty doręczenia upomnienia. W przypadku 15 upomnień tytuły wykonawcze wystawiono dopiero w trakcie kontroli NIK. W wyniku podjętych czynności na 10 czerwca 2022 r., odzyskano łącznie 191,8 tys. zł (5,3%)⁹⁹, z tego 184,3 tys. zł (5,1%) należność główna i 7,5 tys. zł (48,4%)¹⁰⁰ odsetek. Kontrola wykazała również nierzetelne monitorowanie zaległości z tytułu opłat. NIK zauważa, że objęcie czynnościami egzekucyjnymi większej liczby zaległości i podejmowanie ich bez zbędnej zwłoki mogłoby doprowadzić do zwiększenia dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Postępowania w sprawie udzielenia ulg w spłacie zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone były prawidłowo.

⁹⁸ 3 600,0 tys. zł należność główna i 15,5 tys. zł odsetki.

⁹⁹ Z kwoty 3 615,5 tys. zł.

¹⁰⁰ Z kwoty 15,5 tys. zł.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przekazywanie uchwał Rady Miejskiej do RIO zgodnie z art. 90 ust. 2 o samorządzie gminnym.
2. Wykorzystywanie środków z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na cele wymienione w art. 6r ucpg.
3. Podjęcie działań w celu wyeliminowania przypadków zastępowania umów o pracę umowami cywilnoprawnymi.
4. Podjęcie działań w celu niezwłocznego wystawiania upomnień i tytułów wykonawczych.
5. Monitorowanie należności z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi przekazanych organom egzekucyjnym do egzekucji pod kątem upływu terminu ich przedawnienia i rzetelne aktualizowanie i odpisywanie wartości należności przedawnionych w księgach rachunkowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 02 września 2022 r.

Kontroler
Magdalena Raczkowska
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up.
Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektora

